

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL „SWEDBANK“, AB VEIKSMŲ VYKDANT KONCENTRACIJĄ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO REIKALAVIMAMS TYRIMO NUTRAUKIMO

2013 m. rugsėjo 19 d. Nr. 1S-128
Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) 2013 m. rugsėjo 19 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl „Swedbank“, AB (kodas 112029651) (toliau ir – Bankas) veiksmų vykdant koncentraciją atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas)¹ reikalavimams tyrimo nutraukimo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

(1) Konkurencijos taryba 2011 m. spalio 27 d. nutarimu Nr. 1S-218² pradėjo tyrimą dėl „Swedbank“, AB veiksmų vykdant koncentraciją atitikties Konkurencijos įstatymo reikalavimams (toliau – Tyrimas).

(2) Tyrimas buvo pradėtas pareiškėjo, *PLASS INVESTMENTS LIMITED* (kodas 288819) (toliau – Pareiškėjas), kuris yra vienas iš Įmonių grupės „Alita“, AB akcininkų, Konkurencijos tarybai pateikto pareiškimo³ pagrindu. Pareiškėjo teigimu, 2005 – 2007 m. akcinės bendrovės „ALITA“ veikla buvo pelninga, o nuo 2008 m. (2008 – 2010 m.) tapo nuostolinga. Pareiškėjo manymu, didelę įtaką tam turėjo akcinės bendrovės „ALITA“ bei Įmonių grupės „ALITA“, AB sandoriai su Banku. Pareiškime nurodyta, jog Bankas per 2006 m. birželio 29 d. sudarytos kredito linijos sutarties Nr. 06-046799-KL su visais šios sutarties pakeitimais ir papildymais sąlygas įvykdė akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB (akcinė bendrovė „ALITA“ ir Įmonių grupė „ALITA“, AB abi kartu vadinamos – Įmonės⁴) koncentraciją, apie kurią nepranešė Konkurencijos tarybai. Teigiama, jog Bankas per kredito sutarties nuostatas įgijo galimybę kontroliuoti akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB vadovo paskyrimą, verslo operacijas ir įgytos kontrolės pobūdis suteikė Bankui teisę kontroliuoti akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB disponavimą valdomu turtu.

(3) Tyrimo metu Pareiškėjas taip pat nurodė⁵, jog, jo manymu, Bankas per kreditavimo santykius įgijo akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB *de facto* kontrolę, kadangi Bankas, turėdamas didelės vertės reikalavimo teisę į akcinę bendrovę „ALITA“ ir Įmonių grupę „ALITA“, AB, galėjo nulemti Įmonių finansinį likimą arba galėjo perimti Bankui įkeistas akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijas. Pareiškėjo teigimu, Banko įgytą kontrolę patvirtina tai, jog Įmonėms pažeidus kredito sutarties sąlygas Bankas turėjo galimybę reikalauti gražinti 143 mln. litų kredito sumą, kas galėjo lemti Įmonių bankrotą ir Įmonių prisibaigimą. Taip pat, Pareiškėjo manymu, Įmonėms pažeidus kredito sutarties sąlygas, Bankas

¹ Žin., 1999, Nr. 30-856; 2012, Nr. 42-2041.

² Bylos tomas Nr. 47, psl. 1-2.

³ Bylos tomas Nr. 1, psl. 1-19.

⁴ 2009 m. spalio mėn. akcinė bendrovė „ALITA“ buvo suskaidyta į dvi įmones – akcinę bendrovę „ALITA“ ir Įmonių grupę „ALITA“, AB. 2010 m. birželio 19 d. akcinės bendrovės „ALITA“ pavadinimas buvo pakeistas į AB „ALT investicijos“, o 2011 m. kovo 29 d. Kauno apygardos teismo sprendimu civilinėje byloje Nr. B2-610-436/2012 AB „ALT investicijos“ buvo pripažinta bankrutavusia bei 2012 m. gegužės 4 d. išregistruota iš Juridinių asmenų registro.

⁵ Bylos tomas Nr. 3, psl. 36 – 47.

turėjo galimybę perimti Bankui įkeistus 83,77 procentus akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijų, kurios leistų Bankui priimti visus Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme⁶ (toliau – Akcinių bendrovių įstatymas) numatytus esminius sprendimus, susijusius su Įmonių veikla ir veiklos tęstinumu. Pareiškėjas nurodo, jog kredito sutartis ir akcijų įkeitimo sandoriai turi būti vertinami kartu ir teigė, jog Bankas ekonominių santykių su Įmonėmis pagrindu įgijo jų kontrolę.

(4) Tyrimo metu, vertinant ar Bankas kredito sutarties ir kitų su ja susijusių sandorių ir veiksmų pagrindu įgyvendino koncentraciją, apie kurią nepranešė Konkurencijos tarybai, buvo analizuota su šiomis aplinkybėmis susijusi informacija: tarp Banko ir akcinės bendrovės „ALITA“ 2006 m. birželio 29 d. sudaryta kredito linijos sutartis Nr. 06-046799-KL su visais šios sutarties pakeitimais ir papildymais (toliau – Kredito sutartis); prievolių pagal Kredito sutartį įvykdymo užtikrinimo priemonės (įkeitimo ir hipotekos lakštai, laidavimo sutartys); akcinės bendrovės „ALITA“ įstatatai; informacija apie 2006 – 2011 m. buvusią akcinės bendrovės „ALITA“ akcininkų ir valdymo organų sudėtį; jų priimtus sprendimus; Įmonių grupės „ALITA“, AB įstatatai; informacija apie 2009 – 2011 m. buvusią Įmonių grupės „ALITA“, AB akcininkų, priežiūros ir valdymo organų sudėtį; jų priimtus sprendimus; informacija apie Įmonių grupės „ALITA“, AB finansų, rinkodaros, komercijos bei pardavimų direktorių kaitą 2009 – 2012 m. laikotarpiu; akcinės bendrovės „ALITA“ ir jos dukterinių įmonių 2005 – 2009 m. ir Įmonių grupės „ALITA“, AB ir jos dukterinių įmonių 2009 – 2011 m. finansinės atskaitomybės dokumentai; Įmonių grupės „ALITA“, AB Bankui teikti projektiniai biudžetai ir verslo planai; Banko dokumentai, susiję su jo sprendimais dėl Kredito sutarties pakeitimų ir papildymų; informacija apie Banko išmokėtas kredito sumas, Kredito sutarties vykdymo eigą, įsiskolinimo dydį; Banko 2005 – 2010 m. finansinės ataskaitos.

1. Kredito sutartis

(5) 2006 m. birželio 29 d. tarp Banko ir akcinės bendrovės „ALITA“ sudaryta Kredito linijos sutartimi Nr. 06-046799-KL akcinei bendrovei „ALITA“ buvo paskolinta 10 000 000 (dešimt milijonų) litų ir nustatytas kredito grąžinimo terminas iki 2007 m. gruodžio 29 d.⁷

(6) 2007 m. rugsėjo 12 d. tarp Banko ir akcinės bendrovės „ALITA“ buvo sudarytas susitarimas Nr. 06-046799KL/07-100045-IN/07-100047-IN/07-100059-JL-9 dėl 2006 m. birželio 29 d. kredito linijos sutarties Nr. 06-046799-KL sąlygų pakeitimo ir papildymo (toliau – 2007 m. rugsėjo 12 d. susitarimas dėl kredito sutarties pakeitimo). Kredito linijos sutartis buvo išdėstyta nauja redakcija. Po šio susitarimo sudarymo prievolės dydį sudarė 31 819 000 (trisdešimt vienas milijonas aštuoni šimtai devyniolika tūkstančių) eurų ir 41 000 000 (keturiasdešimt vienas milijonas) litų. Galutinis viso kredito grąžinimo terminas šiame susitarime buvo nustatytas iki 2012 m. rugsėjo 12 d.⁸ Šio susitarimo dėl Kredito sutarties pakeitimo 13.1.1. punkte⁹ buvo numatyta, jog akcinė bendrovė „ALITA“ turi galimybę grąžinti Bankui kreditą prieš terminą apie tai raštu įspėjusi Banką prieš 10 (dešimt) kalendorinių dienų.

(7) Laikotarpiu nuo 2006 m. iki 2011 m. Kredito sutartis buvo keičiama ir pildoma¹⁰. Iš viso buvo sudaryta 50 Kredito sutarties pakeitimų ir papildymų, o paskutinis Kredito sutarties pakeitimas buvo padarytas 2011 m. spalio 5 d.¹¹

(8) Šiame nutarime yra nagrinėjamos tos Kredito sutarties sąlygos, kurios yra reikšmingos vertinant, ar Bankas jų pagalba įgyvendino koncentraciją Konkurencijos įstatymo prasme.

⁶ Žin., 2000, Nr. 64-1914, Nr. 68; 2003, Nr. 123-5574.

⁷ Bylos tomas Nr. 39, psl. 6, bylos tomas Nr. 1, psl. 22. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos tomas Nr. 4, psl. 36-48.

⁸ Bylos tomas Nr. 39, psl. 9, bylos tomas Nr. 1, psl. 23.

⁹ Bylos tomas Nr. 39, psl. 10.

¹⁰ Bylos tomas Nr. 10, psl. 36-87. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 4, psl. 49-155, tomas Nr. 5, psl. 1-192.

¹¹ Bylos tomas Nr. 39, psl. 23. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 5, psl. 146-192.

2. 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimas dėl kredito sutarties pakeitimo

(9) 2009 m. rugsėjo 9 d. tarp Banko ir akcinės bendrovės „ALITA“ buvo sudarytas susitarimas Nr. 06-046799KL/07-100045-IN/07-100047-IN/07-100059-JL-23 dėl 2006 m. birželio 29 d. kredito linijos sutarties Nr. 06-046799-KL sąlygų pakeitimo ir papildymo (toliau – 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimas dėl kredito sutarties pakeitimo).¹²

(10) 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.6. punkte¹³ buvo numatytas įpareigojimas akcinei bendrovei „ALITA“ paruošti ir Bankui pateikti Bankui priimtinos formos ir turinio akcinės bendrovės „ALITA“ ir jos dukterinių bendrovių verslo planą:

„Kredito gavėjas įsipareigoja visu Sutarties galiojimo laikotarpiu nedelsiant po to, kai yra priimamas, tačiau bet kuriuo atveju ne vėliau kaip likus 30 (trisdešimčiai) kalendorinių dienų iki kitų kalendorinių metų pradžios, su Banku suderinti ir pateikti Bankui Kredito gavėjo valdybos patvirtintą, Bankui priimtinos formos ir turinio Kredito gavėjo bei visų Dukterinių bendrovių verslo planą kitiems kalendoriniams metams. Toks verslo planas turi įtraukti visų atskirų bendrovių ir konsoliduotas balanso, pelno (nuostolio), pinigų srautų ataskaitų prognozes bei Kredito gavėjo projektinį biudžetą ir įsipareigojimų pagal Sutartį vykdymo planą kitiems kalendoriniams metams. Šis Sutarties punktas taikomas Kredito gavėjo bei visų Dukterinių bendrovių verslo plano rengimo 2010 metams ir po 2010 metų einantiems kitiems kiekvieniems kalendoriniams metams atžvilgiu. Šalys susitaria, kad tuo atveju, jeigu Kredito gavėjas keičia aukščiau šiame Sutarties punkte nurodytą verslo planą, Kredito gavėjas įsipareigoja ne vėliau kaip per 5 (penkias) kalendorines dienas po minėto verslo plano pakeitimo pateikti Bankui visus pastarajam priimtinos formos ir turinio verslo plano pakeitimus, patvirtintus Kredito gavėjo valdybos, su išsamiu visų pakeitimų paaiškinimu.“

(11) 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.13 punkte¹⁴ akcinė bendrovė „ALITA“ įsipareigojo vykdyti prie šio susitarimo pridėtą veiksmų planą¹⁵ (toliau – Veiksmų planas):

„Kredito gavėjas įsipareigoja laiku ir tinkamai vykdyti su Banku suderintą veiksmų planą dėl Kredito gavėjo tolimesnės veiklos, numatytą Sutarties priede Nr. 5 (Veiksmų planas), kuris yra neatskiriama Sutarties dalis, bei ne vėliau kaip paskutinę kiekvieno kalendorinio mėnesio dieną raštu informuoti Banką apie šio veiksmų plano vykdymo eigą bei pasiektus rezultatus“.

(12) Veiksmų plane buvo numatyta parengti akcinės bendrovės „ALITA“ valdymo struktūros pertvarkymo planą bei nurodyta, jog bus vykdoma naujų kandidatų į akcinės bendrovės „ALITA“ generalinio direktoriaus, finansų direktoriaus ir rinkodaros bei pardavimų direktoriaus pareigas atranka ir paskyrimas, be kita ko, nurodant, jog naujo kandidato generalinio direktoriaus pareigoms eiti atranka bei skyrimas koordinuojamas su „Swedbank“, AB.

(13) 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 12.2.5 punkte¹⁶ buvo nustatyti ribojimai, susiję su akcinės bendrovės „ALITA“ teisėmis perleisti turtą, kuris nebuvo įkeistas Bankui:

„<...> 12.2. Kredito gavėjas įsipareigoja visu Sutarties galiojimo laikotarpiu: <...> 12.2.5. be Banko išankstinio raštiško sutikimo neparduoti, nedovanoti ar kitaip neperleisti nuosavybės teisių į kitą, Sutarties 12.2.4 punkte¹⁷ nenurodytą Kredito gavėjui priklausanti ilgalaikį turtą, jo neišnuomoti, neperduoti panaudai, kitaip neperduoti tretiesiems asmenims, neišmontuoti ir nenurašyti, išskyrus atvejus, kai bendra per vienerius kalendorinius metus

¹² Bylos tomas Nr. 39, psl. 13. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 5, psl. 12-23.

¹³ Bylos tomas Nr. 39, psl. 14. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 5, psl. 13-14.

¹⁴ Bylos tomas Nr. 39, psl. 14. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 5, psl. 14.

¹⁵ Bylos tomas Nr. 39, psl. 18. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 5, psl. 22-23.

¹⁶ Bylos tomas Nr. 39, psl. 15. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos tomas Nr. 5, psl. 15-16.

¹⁷ Pastaba: apribojimai, susiję su Bankui įkeistu turtu.

perleisto, išnuomoto, perduoto panaudai, kitaip perduoto tretiesiems asmenims, išnuomoto ir nurašyto tokio turto likutinė balansinė ir/ar rinkos vertė, ir/ar sandorio vertė neviršija 100 000 (vieno šimto tūkstančių) litų. Kredito gavėjas taip pat įsipareigoja užtikrinti, kad be Banko išankstinio raštiško sutikimo visos Dukterinės bendrovės neatliktų jokių šiame Sutarties punkte nurodytų veiksmų jokio Dukterinėms bendrovėms priklausančio turto atžvilgiu“.

(14) 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 12.2.14 punkte¹⁸ buvo nustatyti ribojimai, susiję su akcinės bendrovės „ALITA“ galimybėmis įsigyti naują turtą:

„<...> 12.2. Kredito gavėjas įsipareigoja visu Sutarties galiojimo laikotarpiu: <...> 12.2.14. be Banko išankstinio raštiško sutikimo nepirkti ar kitokiu būdu neįsigyti jokio materialaus ir/ar nematerialaus turto jeigu tokio įsigyjamo turto vertė per vienerius kalendorinius metus yra didesnė nei 100 000 (vienas šimtas tūkstančių) litų, išskyrus tokį materialų ir/ar nematerialų turtą, kurio įsigijimas atliekamas Banko patvirtinto Kredito gavėjo sudaromo biudžeto, kuris įtraukiamas į su Banku suderintą Bankui pateikiamą Sutarties 2.10.6 punkte nurodytą verslo planą, išlaidų ribose. Kredito gavėjas taip pat įsipareigoja užtikrinti, kad be Banko išankstinio raštiško sutikimo visos Dukterinės bendrovės nepirktų ar kitokiu būdu neįsigytų jokio materialaus ir/ar nematerialaus turto, jeigu tokio įsigyjamo turto vertė per vienerius kalendorinius metus yra didesnė nei 100 000 (vienas šimtas tūkstančių) litų“.

(15) Už aukščiau nurodytų įsipareigojimų pažeidimą akcinei bendrovei „ALITA“ Kredito sutarties 12.17 punkte (pakeistame 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 14 punktu.)¹⁹ buvo numatytos piniginės baudos.

(16) Taip pat akcinei bendrovei „ALITA“ pažeidus bent vieną iš aukščiau nurodytų sąlygų Bankas pagal Kredito sutarties 13.2 punktą²⁰ įgytų teisę nutraukti Kredito sutartį ir reikalauti, jog įmonė grąžintų kreditą prieš terminą:

„<...> 13.2. Kredito grąžinimas prieš terminą Banko reikalavimu: <...> 13.2.1. Bankas turi teisę reikalauti, kad Kredito gavėjas per 3 (tris) darbo dienas nuo Banko raštiško pareikalavimo gavimo dienos pateiktų bankui finansinį užstatą, t.y. deponuotų Banko sąskaitoje sumą, lygią Banko prievolę garantijos gavėjui ir akredityvo gavėjui ribojančiai sumai, ir/arba, prieš 10 (dešimt) kalendorinių dienų įspėjęs Kredito gavėją reikalauti, kad Kredito gavėjas prieš terminą grąžintų Bankui dalį negrąžinto kredito, arba, prieš 10 (dešimt) kalendorinių dienų raštu įspėjęs Kredito gavėją, vienašališkai nutraukti Sutartį prieš terminą ir pareikalauti, kad Kredito gavėjas grąžintų Bankui visą negrąžintą kreditą ir pateiktų Bankui finansinį užstatą, t.y. deponuotų Banko sąskaitoje sumą, lygią Banko prievolę garantijos gavėjui ir akredityvo gavėjui ribojančiai sumai, jeigu Kredito gavėjas padaro bent vieną iš šių esminių Sutarties pažeidimų: <...> 13.2.1.4. Kredito gavėjui pažeidus bent vieną iš Sutarties <...> 2.10.5-2.10.13, <...> 12.2. punktuose numatytų sąlygų.“ (2007 m. rugsėjo 12 d. susitarimo dėl Kredito sutarties pakeitimo 13.2 punktas ir 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl Kredito sutarties pakeitimo 15 punktas).

3. 2009 m. spalio 23 d. susitarimas dėl kredito sutarties pakeitimo

(17) 2009 m. spalio 23 d. tarp Banko, akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB buvo pasirašytas susitarimas Nr. 06-046799-KL/07-100045-IN/07-100047-IN/07-100059-JL-24 dėl 2006 m. birželio 29 d. kredito linijos sutarties Nr. 06-046799-KL sąlygų pakeitimo ir papildymo (toliau – 2009 m. spalio 23 d. susitarimas dėl kredito sutarties pakeitimo), pagal kurį Įmonių grupė „ALITA“, AB perėmė dalį kredito ir kartu su akcine bendrove „ALITA“

¹⁸ Bylos tomas Nr. 39, psl. 15. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos tomas Nr. 5, psl. 17.

¹⁹ Bylos tomas Nr. 39, psl. 15. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos tomas Nr. 5, psl. 18.

²⁰ Bylos tomas Nr. 39, psl. 11, 15. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 4, psl. 107-110, tomas Nr. 5, psl. 18.

tapo solidariai atsakinga Bankui už visų ir bet kokių prievolių Bankui pagal Kredito sutartį tinkamą įvykdymą²¹.

4. Kitos aplinkybės

(18) Tyrimo metu nustatyta, jog Įmonių grupė „ALITA“, AB ruošė ir Bankui teikė, Įmonių grupės „ALITA“, AB valdybos patvirtintus 2010 – 2011 m. projektinius biudžetus²².

(19) Taip pat Įmonių grupės „ALITA“, AB užsakymu „KPMG Baltics“ UAB parengė 2010 m. Įmonių ir jų dukterinių įmonių 2010 m. verslo plano projektą²³, kuris buvo pateiktas Bankui, tačiau šio verslo plano, Įmonių grupės „ALITA“, AB teigimu²⁴, valdyba nepatvirtino, todėl jis nebuvo įgyvendinamas.

(20) 2010 m. spalio 14 d. verslo konsultacijas teikianti įmonė *Roland Berger Strategy Consultants* parengė Įmonių grupės „ALITA“, AB verslo planą 2010 – 2014 m., pavadintą „ALITA“ AB Restruktūrizavimo koncepcija²⁵. 2010 m. lapkričio 4 d. Įmonių grupės „ALITA“, AB valdyba verslo planą patvirtino²⁶. Šis verslo planas taip pat buvo pateiktas Bankui²⁷.

(21) 2009 m. lapkričio 30 d. Įmonių grupės „ALITA“, AB valdybos sprendimu buvo paskirtas Įmonių grupės „ALITA“, AB naujas generalinis direktorius²⁸.

(22) Tyrimo metu nustatyta, jog dalis akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijų Bankui buvo įkeista.²⁹

(23) 2011 m. rugsėjo 7 d. su Banku susijusi įmonė *FR & R Invest, IGA S.A.* pateikė Konkurencijos tarybai pranešimą apie koncentraciją įsigyjant iki 100 proc. Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijų. Konkurencijos taryba 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. 1S-194 leido vykdyti koncentraciją *FR & R Invest, IGA S.A.* įsigyjant iki 100 proc. Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijų³⁰.

5. Šalių paaiškinimai

(24) Atsižvelgiant į Kredito sutarties nuostatas, kurios suteikė pagrindo įtarti, jog Bankas akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB atžvilgiu galėjo įgyti kontrolę, Bankas ir Įmonių grupė „ALITA“, AB buvo paprašyti pateikti paaiškinimus dėl Kredito sutarties nuostatų turinio ir Kredito sutarties vykdymo aplinkybių.

5.1. Banko paaiškinimai

(25) Dėl Kredito sutarties nuostatų Bankas³¹ paaiškino, jog visos Kredito sutarties sąlygos, darančios įtaką Įmonių veiklai, buvo nustatytos ne siekiant įgyti Įmonių ilgalaikę kontrolę Konkurencijos įstatymo prasme, o siekiant mažinti ir valdyti kredito riziką. Bankas nurodė, jog

²¹ Bylos tomas 39, psl. 19. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 5, psl. 24-29.

²² Bylos tomas Nr. 33, psl. 8-13, bylos tomas Nr. 38, psl. 112, 148. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 30, psl. 9-14.

²³ Bylos tomas Nr. 37, psl. 123-130. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 35, psl. 1-139, tomas Nr. 36, psl. 1-190.

²⁴ Bylos tomas Nr. 33, psl. 6.

²⁵ Bylos tomas 33, psl. 21-22. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 31, psl. 2-152, tomas Nr. 32, psl. 1-94.

²⁶ Bylos tomas Nr. 33, psl. 6, bylos tomas Nr. 38, psl. 142. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 25, psl. 65-68.

²⁷ Bylos tomas Nr. 33, psl. 6.

²⁸ Bylos tomas Nr. 29, psl. 64, 72.

²⁹ Bylos tomas Nr. 1, psl. 66-67, 69 – 70, 86 – 87, bylos tomas Nr. 3, psl. 48 – 63.

³⁰ http://www.kt.gov.lt/index.php?show=nut_view&nut_id=1312

³¹ Bylos tomas Nr. 10, psl. 3-5. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 4, psl. 3-5.

Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo³² (toliau – Finansų įstaigų įstatymas) 31 straipsnio 1 ir 7 dalių nuostatos nustato finansų įstaigoms pareigą stebėti, įvertinti, sumažinti bei valdyti iš sudaromų sandorių kylančią riziką, todėl finansų įstaiga privalo sudaromuose sandoriuose numatyti atitinkamas savo teises bei minėtą riziką mažinančias priemones. Bankas pabrėžė, jog kredito rizikos mažinimo ir valdymo priemonių kiekį ir jų griežtumą sąlygoja konkretaus kliento kredito rizikos lygis bei jo pokytis.

(26) Bankas nurodė³³, jog sudarant 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimą dėl kredito sutarties pakeitimo akcinės bendrovės „ALITA“ finansinė situacija ir kredito rizika jau buvo pablogėjusi ir kėlė realią grėsmę suteikto finansavimo sėkmingam aptarnavimui. Dėl šios priežasties buvo siekiama kuo anksčiau gauti akcinės bendrovės „ALITA“ ir jos dukterinių bendrovių verslo planus, t.y. visapusišką informaciją apie akcinę bendrovę „ALITA“ ir jos dukterinių bendrovių būklę ir prognozes, tokiu būdu vykdant tinkamą akcinės bendrovės „ALITA“ esamos kredito rizikos ir jos perspektyvų įvertinimą bei turėti galimybę operatyviai reaguoti į pokyčius.

(27) Bankas patvirtino³⁴, jog Įmonių verslo planai buvo teikiami Bankui, tačiau nurodė, jog Bankas neteikė jokių nurodymų dėl jam pateiktų verslo planų koregavimo. 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.6 punkte numatytas verslo planų „suderinimas“ ir jų turinio bei formos „priimtinumas“, Banko nuomone, reiškia informacijos, kuri turi būti atskleista ir analizuojama verslo plane, suderinimas su Banku ir valdymo organų požiūrio į tam tikrus klausimus, į kuriuos Įmonės turi atsakyti verslo plane, atskleidimas, tačiau Bankui nenurodinėjant pačių atsakymų ir nedarant įtakos Įmonių pasirinkimo. Banko manymu, Bankas privalėjo žinoti Įmonių planuojamus veiksmus, kad galėtų stebėti jų finansinę būklę, lyginti jos pokyčius su verslo plane numatytais ir tokiu būdu valdyti kredito riziką.

(28) Dėl Įmonių įsipareigojimų Bankui teikti projektinius biudžetus Bankas paaiškino³⁵, jog projektiniai biudžetai buvo pradėti teikti tik tada, kai akcinės bendrovės „ALITA“ kredito rizika žymiai išaugo. Projektiniai biudžetai buvo teikiami tuo pačiu tikslu kaip ir verslo planai – Bankas siekė kuo anksčiau gauti visapusišką informaciją apie Įmonių būklę ir prognozes, tokiu būdu vykdant tinkamą šių Įmonių kredito rizikos monitoringą bei siekiant turėti galimybę operatyviai reaguoti į pokyčius. Bankas akcentavo, jog jis įmonėms neteikė jokių nurodymų dėl gautų projektinių biudžetų.

(29) Bankas nurodė³⁶, jog prie 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo pridėta Veiksmų plane Kredito sutarties šalys sutarė dėl konkrečių veiksmų, kuriuos reikia atlikti siekiant sėkmingesnės akcinės bendrovės „ALITA“ veiklos, ir Veiksmų planas buvo surašytas bei pridėtas prie 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo, siekiant užfiksuoti abipusių derybų metu pasiektus susitarimus ir bendrą požiūrį į įmonės veiklos perspektyvas bei būtinus veiksmus. Banko teigimu, Veiksmų plane numatytas naujo Generalinio direktoriaus paskyrimas ir jo paskyrimo „koordinavimas“ su Banku, reiškė, jog Bankui buvo teikiama informacija apie kandidatūras minėtoms pareigoms užimti (Bankas pats neteikė jokių kandidatūrų). Bankas buvo informuojamas apie atrankos pokalbius su kandidatais ir pačią konkurso eigą, Bankas dalyvavo atrankos pokalbiuose su kandidatais generalinio direktoriaus pareigoms užimti ir teikė žodžiu savo nuomonę apie konkrečias kandidatūras, tačiau visada pabrėžiant, kad sprendimą dėl kandidatūrų priima pačios Įmonės. Dėl Veiksmų plano punkto, kuriame buvo numatytas įmonės valdymo struktūros pertvarkymo planas, Bankas nurodė, jog Kredito sutarties šalys susitarė, kad toks pertvarkymas yra reikalingas, tačiau Bankas nedavė jokių nurodymų, kokia valdymo struktūra Įmonėse turi būti, kokios pareigybės turi būti numatytos ir pan. Bankas nurodė, jog jis visiškai nesikišo į Veiksmų plano rengimą ir įgyvendinimą, Bankui nebuvo teikiami valdymo struktūros pakeitimo projektai ir Bankas neteikė dėl jų jokių pastabų.

(30) Dėl Įmonėms nustatytų įpareigojimų be Banko išankstinio raštiško sutikimo neperleisti

³² Žin., 2002, Nr. 91-3891.

³³ Bylos tomas Nr. 19, psl. 64. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 16, psl. 60.

³⁴ Bylos tomas Nr. 19, psl. 65. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 16, psl. 61.

³⁵ Bylos tomas Nr. 19, psl. 65. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 16, psl. 61.

³⁶ Bylos tomas Nr. 19, psl. 67. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 16, psl. 63-64.

Įmonių ilgalaikio turto, kuris nebuvo įkeistas Bankui ir nustatyto reikalavimo gauti išankstinį Banko sutikimą dėl Įmonių turto, per 1 kalendorinius metus viršijančio 100 000 (vienas šimtas tūkstančių) litų įsigijimo, Bankas paaiškino³⁷, jog šie ribojimai turėtų būti vertinami kaip papildoma kredito rizikos valdymo priemonė. Taip pat Bankas nurodė, jog šių apribojimų nustatymo metu buvo atsižvelgta į tai, kad Įmonės jau nebegalėjo gražinti Banko suteikto finansavimo anksčiau sutartais terminais ir dalimis, todėl papildomo ilgalaikio turto įsigijimas būtų dar labiau pabloginęs Įmonių likvidumą ir Banko suteikto finansavimo aptarnavimą, tokiu būdu lemdamas eilinį suteiktų kreditų gražinimo grafiko keitimą. Bankas paaiškino, jog 100 000 (vienas šimtas tūkstančių) litų riba buvo nustatyta atsižvelgiant į Įmonių ilgalaikio turto apimtį ir nusidėvėjimą bei į kredito rizikos lygį, taip pat į Įmonių poreikius atnaujinti ilgalaikį turtą.

5.2. Įmonių grupės „ALITA“, AB paaiškinimai

(31) Įmonių grupė „ALITA“, AB nurodė³⁸, jog, jos vertinimu, Kredito sutartyje numatyti Įmonių veiklos ribojimai, skirti Banko, kaip kreditoriaus apsaugai, nesudarė galimybių Bankui įgyvendinti savo sprendimų dėl Įmonių ūkinės veiklos, organų sprendimų ar personalo sudėties. Įmonių grupės „ALITA“, AB teigimu, Bankas ir su juos susiję asmenys iki 2011 m. rugsėjo mėn.³⁹ niekada nebuvo Įmonių akcininkais ir atitinkamai, Įmonių visuotiniuose akcininkų susirinkimuose Bankas niekuomet nedalyvavo, o Įmonių akcininkai sprendimus priimdavo savarankiškai, jiems Bankas įtakos nedarė. Taip pat, Įmonių valdybas sudarė tie patys asmenys, o Bankas nereikalavo ir nereikškė pageidavimų dėl Įmonių valdybos sudėties.

(32) Įmonių grupė „ALITA“, AB patvirtino⁴⁰, jog Veiksmų plano nuostata, numatanti, kad Įmonės koordinuos naujo vadovo paskyrimą su Banku reikškė tik pareigą Įmonėms teikti informaciją apie atrankos eigą, surastus ir atrinktus kandidatus, bei naujo vadovo paskyrimą. Įmonių grupė „ALITA“, AB nurodė, jog Įmonių grupės „ALITA“, AB generalinis direktorius buvo paskirtas valdybos sprendimu, o priimant tokį sprendimą Bankas nedalyvavo. Įmonių grupė „ALITA“, AB teigimu, Įmonės neturėjo pareigos su Banku koordinuoti ar kitaip derinti kitų administracijos darbuotojų kandidatūrų, ar jų paskyrimo bei atleidimo.

(33) Įmonių grupė „ALITA“, AB taip pat paaiškino⁴¹, kad projektiniai biudžetai buvo svarstyti Įmonių grupės „ALITA“, AB valdybos posėdžiuose ir juos valdybai patvirtinus, vadovas pateikė Bankui, tačiau Įmonių grupei „ALITA“, AB nepavyko rasti duomenų, kad Bankas būtų pateikęs kokias nors pastabas, pasiūlymus ar pakeitimus dėl projektinių biudžetų.

(34) Įmonių grupė „ALITA“, AB nurodė⁴², jog 2010 m. rugpjūčio 9 d. Įmonių grupės „ALITA“, AB valdyba patvirtino verslo konsultacijų sutartį su konsultacine bendrove *Roland Berger Strategy Consultants*, kuri 2010 m. spalio mėnesį parengė įmonės verslo planą 2010 – 2014 m. „ALITA AB Restruktūrizavimo koncepcija“. 2010 m. lapkričio 4 d. Įmonių grupė „ALITA“, AB valdyba svarstė minėtą *Roland Berger Strategy Consultants* pasiūlytą restruktūrizavimo planą ir jį patvirtino. Įmonių grupės „ALITA“, AB žiniomis, restruktūrizavimo planas buvo pateiktas Bankui, tačiau įmonei nepavyko rasti duomenų, kad Bankas būtų pateikęs kokias nors pastabas, pasiūlymus ar pakeitimus dėl restruktūrizavimo plano.

(35) Be to, Įmonių grupė „ALITA“, AB nurodė⁴³, jog Įmonės visą Kredito sutarties galiojimo laikotarpį turėjo teisę bet kuriuo metu gražinti kreditą tiek iš savo vidinių resursų, tiek refinansuodama pagal Kredito sutartį suteiktą kreditą.

³⁷ Bylos tomas Nr. 19, psl. 63. Bylos, kurioje yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos, tomas Nr. 16, psl. 57-58.

³⁸ Bylos tomas Nr. 26, psl. 11-12.

³⁹ Pastaba: Konkurencijos taryba 2011 m. rugsėjo 28 d. leido vykdyti koncentraciją su Banku susijusiai *įmonei FR & R Invest S.A.* įsigyjant iki 100 proc. Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijų.

⁴⁰ Bylos tomas Nr. 26, psl. 11-12.

⁴¹ Bylos tomas Nr. 33, psl. 5-6.

⁴² Bylos tomas Nr. 33, psl. 6.

⁴³ Bylos tomas Nr. 26, psl. 12.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a:

(36) Kredito sutarties ir jos pakeitimų bei papildymų sudarymo metu galiojo ankstesnė Konkurencijos įstatymo redakcija⁴⁴, o nuo 2012 m. gegužės 1 d. įsigaliojo nauja Konkurencijos įstatymo redakcija⁴⁵. Atsižvelgus į tai, kad dauguma šiame nutarime nagrinėjamų Banko veiksmų vertinimui darančios įtaką koncentracijos priežiūrą reglamentuojančios teisės normų liko nepakitusios, šiame nutarime daromos nuorodos į šiuo metu galiojančias Konkurencijos įstatymo normas, įvardinant aktualius skirtumus, tačiau atliekant Banko veiksmų vertinimą, be kita ko remiamasi ir susiformavusia atitinkamų ankstesnės Konkurencijos įstatymo redakcijos normų taikymo ir aiškinimo praktika.

(37) Konkurencijos įstatymo redakcijos 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga ūkio subjektams apie numatomą įvykdyti koncentraciją pranešti Konkurencijos tarybai ir gauti leidimą, kai koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos paskutiniiais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 50 000 000 litų (pagal ankstesnę Konkurencijos įstatymo redakciją – didesnės negu 30 000 000 litų) ir jeigu kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrosios pajamos paskutiniiais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 5 000 000 litų.

(38) Taigi, pranešti apie koncentraciją ir gauti Konkurencijos tarybos leidimą privaloma, jeigu atitinkami sandoriai ar kitokie ūkio subjektų veiksmai yra laikytini koncentracija Konkurencijos įstatymo prasme ir yra viršijamos nustatytos koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrųjų pajamų ribos. Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, jog pranešimas apie koncentraciją turi būti pateiktas Konkurencijos tarybai iki koncentracijos įgyvendinimo (analogiška nuostata buvo įtvirtinta ir ankstesnės Konkurencijos įstatymo redakcijos 11 straipsnio 2 dalyje). Kaip matyti iš Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies (anksčiau 41 straipsnio 1 dalis) už šios pareigos nevykdymą ūkio subjektams gali būti taikoma atsakomybė ir skiriama bauda.

(39) Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) yra konstatavęs, jog tam, kad būtų taikoma Konkurencijos įstatyme numatyta atsakomybė už koncentracijos vykdymą apie tai nepranešus ir negavus Konkurencijos tarybos leidimo, turi būti nustatytos trys sąlygos: 1) konkrečiais ūkio subjekto (ūkio subjektų) veiksmais įgyvendinta koncentracija; 2) koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos paskutiniiais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu Konkurencijos įstatyme numatytos ribos; 3) pranešimas apie koncentraciją Konkurencijos tarybai nebuvo pateiktas iki koncentracijos įgyvendinimo⁴⁶.

(40) Taigi, nagrinėjamu atveju pirmiausiai yra nustatinėjama ir vertinama, ar Banko veiksmais buvo įgyvendinta koncentracija.

6. Dėl vertinimo, ar buvo įgyvendinta koncentracija Konkurencijos įstatymo prasme

(41) Analizuojant, ar ūkio subjekto veiksmai laikytini koncentracija, vadovaujamosi Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 4, 8, 9 ir 10 dalimis, kuriose nurodytos koncentracijos, kontrolės, kontroliuojančio asmens ir lemiamos įtakos sąvokos. Be to, kadangi Konkurencijos įstatymu siekiama Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos konkurencijos santykius reglamentuojančios teisės suderinamumo (Konkurencijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalis), vertinant nagrinėjamus ūkio subjektų veiksmus taip pat atsižvelgiama į Europos Sąjungos institucijų praktiką taikant savo tikslais analogiškas teisės normas, įskaitant Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės⁴⁷ (toliau – Susijungimų reglamentas) ir į Europos Komisijos suvestinį pranešimą dėl jurisdikcijos pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų

⁴⁴ Žin., 1999, Nr. 30-856.

⁴⁵ Žin., 2012, Nr. 42-2041.

⁴⁶ LVAT 2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1668/2012, AB „City Service“ prieš Konkurencijos tarybą.

⁴⁷ OL 2004 L 24, p. 40.

tarp įmonių kontrolės⁴⁸ (toliau – Komisijos pranešimas).

(42) Remiantis Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 2 punktu, koncentracija, be kita ko laikomas kito ūkio subjekto kontrolės įgijimas, pavyzdžiui, įgyjant įmonę ar jos dalį, visą ūkio subjekto turta ar jo dalį, akcijas ar kitus vertybinius popierius, sudarant sutartis ar kitu būdu.

(43) Remiantis Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 8 dalimi, kontrolė suprantama kaip visokios iš įstatymų ar sandorių atsirandančios teisės, kurios suteikia juridiniam ar fiziniam asmeniui galimybę daryti lemiamą įtaką ūkio subjekto veiklai, įskaitant: 1) nuosavybės teisę į visą ar dalį ūkio subjekto turto arba teisę naudoti visą ar dalį ūkio subjekto turto; 2) kitas teises, kurios leidžia daryti lemiamą įtaką ūkio subjekto organų sprendimams ar personalo sudėčiai.

(44) Tuo tarpu lemiamą įtaką suprantama kaip padėtis, kai kontroliuojantis asmuo įgyvendina ar turi galimybę įgyvendinti savo sprendimus dėl kontroliuojamo ūkio subjekto ūkinės veiklos, organų sprendimų ar personalo sudėties (Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 10 dalis). Lemiamą įtaką paprastai reiškia galimybę blokuoti veiksmus, nustatančius įmonės komercinę strategiją (Komisijos pranešimo 62 punktas), kontrolę turinčio asmens veto teisės turi būti susijusios su strateginiais sprendimais dėl įmonės verslo politikos (Komisijos pranešimo 66 punktas).

(45) LVAT, savo praktikoje yra pažymėjęs⁴⁹, jog koncentracijos įgyvendinimas savo turiniu apima realios galimybės realizuoti kontrolę įgijimą. LVAT nuomone, jeigu iš sutarčių, įstatymų ar kitų aplinkybių yra matyti, kad tokia galimybė yra sudaryta, koncentracijų kontrolės prasme nėra svarbu, kokios subjektyvios, objektyvios, šalutinės, tiesioginės ar netiesioginės aplinkybės galėjo sutrukdyti tokią galimybę faktiškai realizuoti. Vieninteliai galimybės įgyvendinti kontrolę kito ūkio subjekto atžvilgiu kriterijai yra reikalavimas, kad tokia galimybė būtų reali ir kad ji atsirastų iš sutarties, įstatymo ar faktinės situacijos. Reali galimybė suprantama, kaip galimybė, kuri atitinka tikrovę, nėra įsivaizduojama ir kurią iš esmės galima įvykdyti.

(46) Analogiškos pozicija yra išdėstyta ir Komisijos pranešime nurodant, kad nebūtina įrodyti, kad lemiamą įtaką iš tiesų daroma, tačiau turi egzistuoti faktinė galimybė pasinaudoti šia įtaka. Galimybė daryti lemiamą įtaką įmonei gali būti grindžiama teisėmis, sutartimis ar kitomis priemonėmis, atskirai arba kartu, atsižvelgiant į faktines ar teises aplinkybes (Komisijos pranešimo dėl jurisdikcijos 16 punktas).

(47) Komisijos pranešimo 18 punkte yra paaiškinta, jog tam, kad sutartimi būtų perduota kontrolė, sutartyje turi būti numatyta panaši kitos įmonės valdymo ir išteklių kontrolė, kaip ir įsigyjant akcijų ar turto. Be valdymo ir išteklių kontrolės perdavimo, tokios sutartys taip pat turi galioti labai ilgai (paprastai jose neturi būti numatyta sutartines teises perduodančios šalies galimybės pirma laiko nutraukti sutartį). Tik tokios sutartys gali lemti struktūrinius rinkos pokyčius.

(48) Kita vertus, kontrolė gali būti įgyta ir kitomis priemonėmis. Kaip paaiškinta Komisijos pranešimo 20 punkte, kontrolės įsigijimą gali lemti vien tik ekonominiai santykiai. Išimtinėmis aplinkybėmis dėl ekonominės priklausomybės kontrolė gali būti įgyta *de facto*, jei, pavyzdžiui, su tiekėjais ar klientais sudaromos labai svarbios ilgalaikės tiekimo sutartys arba suteikiami kreditai, kurie kartu su struktūriniais ryšiais leidžia daryti lemiamą įtaką. Tačiau tokiais atvejais reikalinga atidi analizė, ar šių ekonominių ir kitokių ryšių derinio pakanka, kad dėl jų atsirastų ilgalaikių kontrolės pokyčių.

(49) Kontrolė taip pat gali būti įgyvendinta ir įgijus labai svarbias pavienes teises, kurios kiekviena atskirai gali būti vertinamos kaip suteikiančios galimybę įgyvendinti kontrolę. Tai teisės, susijusios su aukščiausio lygio vadovo paskyrimo ir biudžeto tvirtinimo sprendimais (Komisijos pranešimo 69 punktas), galimybėmis daryti įtaką verslo planui, jei tokiaime plane išsamiai aptariami bendrovės tikslai ir priemonės tiems tikslams pasiekti (Komisijos pranešimo 70 punktas).

(50) Be to, Komisijos pranešimo 66 punkte yra pažymėta, kad vien tik kai kurios akcininkų turimos veto teisės, susijusios su esminiais įmonės sprendimais, pavyzdžiui teisės susijusios su įstatų keitimu, kapitalo didinimu ar mažinimu, įmonės likvidavimu, ar teisės, neleidžiančios

⁴⁸ OL 2008 C 95, p.1.

⁴⁹ LVAT 2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1668/2012, AB „City Service“ prieš Konkurencijos tarybą.

parduoti įmonę ar nutraukti jos veiklą, ir pan., nesuteikia kontrolės teisių tokias teises turintiems akcininkams. Kontrolę suteikiančios teisės turi būti susijusios su galimybe priimti strateginius sprendimus dėl bendrosios įmonės verslo politikos, strateginius įmonės veiklos klausimus, jos turi būti platesnio masto nei veto teisės, paprastai priskiriamos smulkiesiems akcininkams, siekiant apsaugoti jų kaip investuotojų į bendrą įmonę finansinius interesus (Komisijos pranešimo 66-67 punktai). Veto teisė, nesusijusi nei su strategine prekybos politika, nei su aukščiausiojo lygio vadovybės skyrimu, nei su biudžetu ar verslo planu, negali būti laikoma suteikiančia teise jos turėtojui bendrai kontroliuoti įmonę (Komisijos pranešimo 73 punktas).

(51) Taigi, ir nagrinėjamu atveju, būtina įvertinti, ar Kredito sutarties pagrindu Bankas Įmonių atžvilgiu įgijo tokios apimties teises, kurios be to, kad užtikrintų Banko kaip kreditoriaus interesus, vis dėlto taip pat sudarė ir realias galimybes daryti lemiamą įtaką Įmonių ūkinės veiklos strateginiams sprendimams ir tokiu būdu kontroliuoti Įmones, kaip tai suprantama koncentracijos priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų prasme.

(52) Šiuo tikslu toliau nutarime yra pateikiama iš Kredito sutarties kylančių akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB įsipareigojimų, Banko įgytų teisių bei kitų su Kredito sutarties vykdymu susijusių aplinkybių analizė bei jų vertinimas pagal galimybes daryti įtaką Įmonių ūkinei veiklai, organų sprendimams ar personalo sudėčiai.

6.1. Dėl verslo planų ir projektinių biudžetų

(53) Vertinant 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.6. punkte numatytą įpareigojimą Įmonėms paruošti ir Bankui pateikti Bankui priimtinos formos ir turinio Įmonių ir jų dukterinių bendrovių verslo planą, į kurį turėjo būti įtraukti ir projektiniai biudžetai, buvo vertinama, ar Bankas turėjo realią galimybę daryti lemiamą įtaką Įmonių strateginiams sprendimams.

(54) Analizuojant 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.6. punkto, kuriame buvo numatyti įpareigojimai Įmonėms teikti Bankui verslo planus, formuluotę yra matyti, jog šioje sutartinėje nuostatoje buvo įvardinti reikalavimai Bankui pateiktinų verslo planų turiniui: *„Toks verslo planas turi įtraukti visų atskirų bendrovių ir konsoliduotas balanso, pelno (nuostolio), pinigų srautų ataskaitų prognozes bei Kredito gavėjo projektinį biudžetą ir įsipareigojimų pagal Sutartį vykdymo planą kitiems kalendoriniams metams“*.

(55) Atsižvelgiant į tokią sutartinę nuostatą, galima daryti išvadą, jog Bankas verslo plane pageidavo matyti informaciją, susijusią su Įmonių finansinės būklės prognozėmis, planuojamais biudžetais ir įsipareigojimų Bankui kitiems kalendoriniams metams vykdymo galimybėmis ir būtent tik tokios informacijos atspindėjimo verslo plane Bankas galėjo reikalauti iš Įmonių.

(56) Bankas Konkurencijos tarybai paaiškino, jog reikalavimas pateikti Bankui Įmonių verslo planus buvo nustatytas pablogėjus akcinės bendrovės „ALITA“ finansinei būklei ir siekiant kuo anksčiau gauti visapusišką informaciją apie akcinę bendrovę „ALITA“ ir jos dukterinių bendrovių būklę ir prognozes, tokiu būdu vykdant tinkamą akcinės bendrovės „ALITA“ esamos kredito rizikos ir jos perspektyvų įvertinimą bei turėti galimybę operatyviai reaguoti į pokyčius. Bankas patvirtino, jog verslo planai buvo teikiami Bankui, tačiau Banko vertinimu, Bankas neteikė jokių nurodymų dėl jam pateiktų verslo planų koregavimo, o 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarime dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.6 punkte numatytas Verslo plano „suderinamumas“ ir jo turinio bei formos „priimtinumą“ reiškė informacijos, kuri turi būti atskleista Verslo plane suderinimą su Banku.

(57) Įmonių grupė „ALITA“, AB patvirtino, jog projektiniai biudžetai ir Verslo planas buvo ruošiami Įmonių valdybos sprendimu ir Tyrimo metu nebuvo nustatyta, jog Bankas turėjo galimybę nurodyti Įmonėms į Verslo planą įtraukti konkrečius, Įmonių strateginės reikšmės veiklai turinčius planus dėl konkrečių verslo kryptų pasirinkimo ar produkcijos gaminimo. Taip pat Bankas neteikė akcinei bendrovei „ALITA“ ir Įmonių grupei „ALITA“ nurodymų dėl projektinių biudžetų.

(58) Taigi, pagal 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.6. punkte išdėstytą formuluotę Įmonės turėjo pareigą Bankui pateikti verslo planus, kuriuose būtų

atspindėta informacija apie šių Įmonių ir jų dukterinių įmonių finansinės būklės prognozes, planuojamus biudžetus ir išsipareigojimų Bankui kitiems kalendoriniams metams vykdymą. Tačiau Kredito sutartyje nebuvo numatyta galimybių pačiam Bankui prisidėti prie rengimo bei spręsti dėl konkretaus verslo plano turinio, jame išdėstytų konkrečių planų, susijusių su Įmonių biudžetais ir išsipareigojimais. Taigi, darytina išvada, kad šios Kredito sutarties nuostatos nesudarė realių galimybių daryti lemiamą įtaką Įmonių sprendimams dėl konkrečių verslo strategijų ir kitų ūkinės veiklos planų, kurie turėjo būti išdėstyti Banko keliamus metodinius nurodymus atitinkančiame verslo plane.

(59) Dėl šių priežasčių nesant įrodymų, jog Bankas turėjo realią galimybę verslo plane įtvirtinti savo sprendimus dėl strateginę reikšmę akcinei bendrovei „ALITA“ ir Įmonių grupei „ALITA“, AB turinčių verslo klausimų, darytina išvada, jog Bankas neturėjo realios galimybės daryti įtaką akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB verslo plano turiniui ir tokiu būdu neturėjo galimybės daryti lemiamos įtakos šių Įmonių veiklai.

6.2. Dėl Veiksmų plano

(60) Vertinant 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.13 punkte numatytą įsipareigojimą Įmonėms vykdyti ir prie šio susitarimo pridėtą Veiksmų planą ir analizuojant Veiksmų plano turinį buvo nagrinėjama, ar Bankas turėjo realią galimybę įgyvendinti savo sprendimus dėl Įmonių personalo sudėties formavimo ir aukščiausio lygio vadovų paskyrimo.

(61) Kaip minėta nutarimo 2 dalyje, 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.13 punkte buvo numatyta, jog Įmonės išsipareigojo vykdyti prie šio susitarimo pridėtą Veiksmų planą bei ne vėliau kaip paskutinę kiekvieno kalendorinio mėnesio dieną raštu informuoti Banką apie šio Veiksmų plano vykdymo eigą bei pasiektus rezultatus.

(62) Prie 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo pridėtame Veiksmų plane buvo numatyta parengti Įmonės valdymo struktūros pertvarkymo planą bei Veiksmų plane buvo nurodyta, jog bus vykdoma naujų kandidatų į generalinio direktoriaus, finansų direktoriaus ir rinkodaros bei pardavimų direktoriaus pareigas atranka ir paskyrimas, nurodant, jog naujo kandidato generalinio direktoriaus pareigoms eiti atranka bei skyrimas koordinuojamas su „Swedbank“, AB.

(63) Vertinant Veiksmų plano nuostatą dėl generalinio direktoriaus skyrimo koordinavimo bei kitų personalo pokyčių, pažymėtina, kad Bankas paaiškino, jog „Swedbank“, AB ir akcinė bendrovė „ALITA“ sutarė dėl konkrečių veiksmų, kuriuos reikia atlikti, siekiant sėkmingesnės akcinės bendrovės „ALITA“ veiklos, o Veiksmų planas buvo surašytas bei pridėtas prie Kredito sutarties, siekiant užfiksuoti abipusių derybų metu pasiektus susitarimus ir bendrą požiūrį į įmonės veiklos perspektyvas bei būtinus veiksmus.

(64) Įvertinus 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl kredito sutarties pakeitimo 2.10.13 punkto formuluotę ir patį Veiksmų plano turinį, atsižvelgus į Banko ir Įmonių grupės „ALITA“, AB paaiškinimus, galima daryti išvadą, jog Veiksmų plane buvo tik užfiksuoti akcinės bendrovės „ALITA“ planuojami atlikti veiksmai, o Bankas pagal Kredito sutarties nuostatas neturėjo galimybių nurodyti Įmonėms kokius konkrečiai sprendimus dėl ūkinės veiklos šios Įmonės turėtų priimti, tačiau galėjo tik prižiūrėti ar sutarto Veiksmų plano yra laikomasi.

(65) Dėl Veiksmų plane numatytos naujo generalinio direktoriaus atrankos Bankas paaiškino, jog Veiksmų plane buvo nustatyta, kad naujo kandidato generalinio direktoriaus pareigoms eiti atranka bei skyrimas koordinuojamas su Banku konsultaciniais tikslais, siekiant įsitikinti, kad Įmonės laikosi sutartų Veiksmų plane numatytų veiksmų, t.y. daro realų ir kokybišką konkursą generalinio direktoriaus pareigoms užimti. Bankas nurodė, jog realizuojant šį Veiksmų plano punktą Bankas dalyvavo atrankos pokalbiuose su kandidatais generalinio direktoriaus pareigoms užimti ir teikė žodžiu savo nuomonę apie konkrečias kandidatūras.

(66) Įmonių grupė „ALITA“, AB taip pat patvirtino, jog generalinio direktoriaus paskyrimo koordinavimas su Banku reiškė tik pareigą teikti informaciją apie atrankos eigą, surastus ir atrinktus kandidatus, bei naujo vadovo paskyrimą.

(67) Pažymėtina, jog Tyrimo metu nebuvo nustatyta, jog Bankas pats būtų teikęs kandidatūras į Įmonių vadovų pareigas ar nurodęs Įmonių organams į vadovo pareigas skirti konkretų asmenį, ar prieštaravęs atrinkto asmens paskyrimui į generalinio direktoriaus pareigas. Taip pat Tyrimo metu nebuvo nustatyta, jog Bankas būtų teikęs kandidatūras į finansų direktoriaus ir rinkodaros bei pardavimų direktorių pareigas.

(68) Vertinant Banko galimybes daryti lemiamą įtaką Įmonių sprendimams dėl aukščiausio lygio vadovų paskyrimo yra svarbios ir Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos, pagal kurias bendrovės vadovo paskyrimas ir atšaukimas priklauso tik bendrovės valdybos, stebėtojų tarybos arba visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijai, priklausomai nuo to, kokia pagal bendrovės įstatus yra nustatyta organų struktūra (Akcinių bendrovių įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 32 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 34 straipsnio 2 dalis). Paminėtina, jog Tyrimo metu nebuvo nustatyta, jog Banko atstovai būtų dalyvavę Įmonių organų sudėtyje, taigi darytina išvada, jog Įmonės galėjo savarankiškai priimti teisėtus ir galiojančius sprendimus dėl Įmonės naujo vadovo paskyrimo.

(69) Be to, Įmonių grupė „ALITA“, AB taip pat patvirtino, jog įmonės generalinis direktorius buvo paskirtas valdybos sprendimu, o priimant tokį sprendimą Bankas nedalyvavo.

(70) Atsižvelgiant į tai, jog Kredito sutarties nuostatos nesuteikė Bankui teisės Įmonėms nurodyti, kokį personalą suformuoti ar generalinį direktorių paskirti ir nesant įrodymų apie Banko faktiškai Įmonėms duotus nurodymus šiais klausimais bei nesant duomenų, jog Bankas turėjo kokius nors struktūrinius ryšius su Įmonėmis, nėra pagrindo daryti išvados, jog Bankas turėjo realią galimybę daryti lemiamą įtaką Įmonių organų sprendimams dėl akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB personalo sudėties formavimo ir aukščiausio lygio vadovų paskyrimo.

6.3. Dėl ribojimų, susijusių su turto įsigijimu ir perleidimu

(71) Vertinant Įmonėms 2009 m. rugsėjo 9 d. susitarimo dėl Kredito sutarties pakeitimo 12.2.5, 12.2.14 punktuose nustatytus įpareigojimus be Banko išankstinio raštiško sutikimo neperleisti Įmonių turto ir nustatytą reikalavimą gauti išankstinį Banko sutikimą dėl turto, per 1 kalendorinius metus viršijančio 100 000 litų įsigijimo, yra vertinama, ar Įmonių pareiga gauti išankstinį Banko sutikimą minėtiems sandoriams galėjo suteikti galimybę Bankui daryti lemiamą įtaką akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB veiklai.

(72) Pažymėtina, jog Europos Komisija yra išaiškinusi, jog kontrolę rodančios veto teisės turi būti susijusios su strateginiais sprendimais dėl bendrosios įmonės verslo politikos. Jos turi būti platesnio masto nei veto teisės, paprastai priskiriamos smulkiems akcininkams, siekiant apsaugoti jų kaip investuotojų į įmonę finansinius interesus. Veto teisės, suteikiančios kontrolę, paprastai apima dideles investicijas, tačiau kontrolės teisės įgijimas nereikalauja, kad ją įgyjantis subjektas turėtų teisę naudotis lemiamą įtaka sprendžiant kasdienes įmonės reikalus (Komisijos pranešimo 66 ir 67 punktai). Pagal Komisijos pranešimo 71 punktą, veto teisės, susijusios su įmonių investicijomis, priklauso nuo investicijų sumos, kurią vetuoti yra įgyjamos teisės, ir nuo to, kiek tos investicijos yra svarbios toje rinkos dalyje, kurioje veikia įmonė. Jeigu investicijos, kurioms reikia pritarimo, yra labai didelės, ši veto teisė gali būti artimesnė įprastam suinteresuotų asmenų interesų gynimui, negu teisei priimti sprendimą dėl įmonės prekybos politikos. Tačiau jeigu investicijos yra labai svarbios toje rinkoje, kurioje veikia įmonė, tokiu atveju įmonės investicinė politika paprastai yra svarbus veiksnys vertinant ar įmonė yra kontroliuojama, ar ne.

(73) Bankas pateikė paaiškinimus, jog Įmonių įsipareigojimas be Banko išankstinio raštiško sutikimo neperleisti ilgalaikio turto, kuris nebuvo įkeistas Bankui, buvo nustatytas, siekiant mažinti ir valdyti kredito riziką, kadangi Įmonių veiklai svarbaus tokio turto perleidimas arba jo perleidimas už per mažą kainą mažina įmonės vertę, be to papildomo ilgalaikio turto įsigijimas būtų dar labiau pabloginęs Įmonių likvidumą. Bankas paaiškino, jog 100 000 litų riba buvo nustatyta atsižvelgiant į Įmonių ilgalaikio turto apimtį ir nusidėvėjimą bei į kredito rizikos lygį, taip pat į Įmonių poreikius atnaujinti ilgalaikį turtą.

(74) Atsižvelgiant į Banko paaiškinimus, nesant duomenų, jog Bankas būtų apribojęs kokias

nors konkrečias Įmonių investicijas svarbias atitinkamoje rinkoje, kurioje veikė Įmonės bei įvertinus visumą aplinkybių, įskaitant tai, kad įmonės turėjo didelį kreditorinį įsiskolinimą, darytina išvada, jog Įmonėms nustatyti ribojimai be Banko išankstinio raštiško sutikimo neperleisti turto, kuris nebuvo įkeistas Bankui, ir nustatytas reikalavimas gauti išankstinį Banko sutikimą dėl turto, per 1 kalendorinius metus viršijančio 100 000 litų įsigijimo ir perleidimo yra artimesni įprastiniam kreditoriaus interesų gynimui, siekiant užtikrinti, kad Įmonės neiššvaistytų turto bei gražintų kreditą ir nesudaro pagrindo teigti, jog Bankas turėjo galimybę daryti lemiamą įtaką Įmonių ūkinei veiklai bei strateginiams verslo sprendimams.

6.4. Dėl kitų Pareiškėjo argumentų

(75) Pareiškėjas Konkurencijos tarybai pateiktuose paaiškinimuose teigė, jog Bankas per kreditavimo santykius įgijo Įmonių *de facto* kontrolę, kadangi Bankas, turėdamas didelės vertės reikalavimo teisę į akcinę bendrovę „ALITA“ ir Įmonių grupę „ALITA“, AB, galėjo nulemti Įmonių finansinį likimą arba galėjo perimti Bankui įkeistas Įmonių akcijas.

(76) Dėl šių Pareiškėjo argumentų pažymėtina, jog pagal Komisijos pranešimo 20 punktą išimtinėmis aplinkybėmis dėl ekonominės priklausomybės kontrolė gali būti įgyta *de facto*, jei, pavyzdžiui, su tiekėjais ar klientais sudaromos labai svarbios ilgalaikės tiekimo sutartys arba suteikiami kreditai, kurie kartu su struktūriniais ryšiais leidžia daryti lemiamą įtaką.

(77) Kaip minėta, Tyrimo metu nebuvo nustatyta, jog Banko atstovai būtų patekę į Įmonių organų sudėtį ar Įmonės negalėtų savarankiškai priimti teisėtų ir galiojančių sprendimų ūkinės veiklos ar personalo formavimo klausimais, kas patvirtina aplinkybę, jog Bankas net ir turėdamas didelės vertės finansinį reikalavimą, neturėjo realių galimybių akcinei bendrovei „ALITA“ ir Įmonių grupei „ALITA“, AB primesti savo valios šioms Įmonėms priimant strateginę reikšmę turinčius sprendimus.

(78) Akcinei bendrovei „ALITA“ ir Įmonių grupei „ALITA“, AB nepaisant Banko valios Kredito sutartis galėjo būti nutraukta ir Bankas galėjo reikalauti gražinti kreditą prieš terminą, tačiau vien tik tikimybė, jog Kredito sutarties nutraukimas ir kredito išieškojimas prieš terminą būtų nepalankus Įmonėms, savaime neparodo Banko Įmonių atžvilgiu įgytos lemiamos įtakos konkurencijos teisės prasme. Be to, Kredito sutarties nuostatos leido Įmonėms gražinti kreditą anksčiau termino, kas nepaneigia aplinkybės, jog Įmonės turėjo galimybę pritraukti investicijų arba refinansuoti kreditą ir tokiu būdu nutraukti Kredito sutartį.

(79) Pažymėtina, jog Tyrimo metu nebuvo nustatytų objektyvių duomenų, patvirtinančių Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, jog vien tik dėl ekonominių santykių Bankas būtų įgijęs kontrolę akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB atžvilgiu.

(80) Vertinant Pareiškėjo argumentus, jog Bankas turėjo galimybę perimti Bankui įkeistas akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijas ir taip įgyti šių Įmonių kontrolę pažymėtina, jog akcijų įkeitimo sandorio sudarymas nerodo, jog įkaito turėtojas ketina perimti jam įkeistas akcijas ir taip įgyvendinti koncentraciją. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje yra išaiškinta⁵⁰, jog Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 4.198 straipsnyje įtvirtinta įkeitimo sąvoka suponuoja, kad skolininkui neįvykdžius įkeitimu užtikrintos prievolės kreditorius įgyja teisę patenkinti savo reikalavimą iš įkeisto daikto vertės pirmiau už kitus kreditorius. Skolininkui neįvykdžius įkeitimu užtikrinamos prievolės, įkeistas daiktas parduodamas ir kreditoriaus reikalavimas tenkinamas iš gautų lėšų, skolininkui neįvykdžius įkeitimu užtikrinamos prievolės įkeistas daiktas gali būti perduodamas kreditoriui nuosavybėn tik esant kreditoriaus, skolininko ir įkaito davėjo (kai įkaito davėjas yra ne skolininkas) sutarimui (Civilinio kodekso 4.219 straipsnis). Taigi, esant neįvykdytai įkeitimu užtikrintai prievolei, kreditorius įgyja teisę parduoti įkeistą daiktą Civilinio kodekso 4.219 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka, o įkeistas daiktas pereina kreditoriaus nuosavybėn tik tuo atveju, jei dėl to susitaria kreditorius, skolininkas ir įkaito davėjas (kai įkaito davėjas yra ne skolininkas).

⁵⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. rugsėjo 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-413/2004.

(81) Atsižvelgiant į minėtą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimą darytina išvada, jog nesant Banko ir įkeistų akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB akcijų savininkų susitarimų dėl ketinimo įkeistas akcijas perduoti Banko nuosavybėn, nėra pagrindo teigti, jog Bankas, sudarydamas įkeitimo sandorius, ketino įgyti šių Įmonių kontrolę.

7. Išvados

(82) Remiantis aukščiau išdėstytomis aplinkybėmis ir argumentais nėra pagrindo konstatuoti, jog Kredito sutarties pagrindu Bankas įgijo teises, kurios jam būtų sudariusios realią galimybę daryti įtaką akcinės bendrovės „ALITA“ ir Įmonių grupės „ALITA“, AB ūkinės veiklos strateginiams sprendimams ir nėra pagrindo konstatuoti, kad sudarius ir vykdant Kredito sutartį Bankas būtų įvykdęs koncentraciją, kaip ji suprantama Konkurencijos įstatymo prasme.

(83) Todėl, net nepriklausomai nuo to, kokie buvo Banko ir Įmonių bendrųjų pajamų rodikliai, nėra pagrindo konstatuoti, jog Bankas pažeidė Konkurencijos įstatymo reikalavimus apie ketinamą vykdyti koncentraciją pranešti iki jos įgyvendinimo ir gauti Konkurencijos tarybos leidimą.

(84) Šios aplinkybės sudaro pagrindą nutraukti tyrimą dėl nagrinėtų Banko veiksmų nenustačius pažeidimo.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 1 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a:

Tyrimą dėl „Swedbank“, AB veiksmų vykdant koncentraciją atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo reikalavimams nutraukti.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas